

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljanj celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Bohinjska železnica vsprejeta!

V soboto smo dobili brzjavno poročilo z Dunaja, da so bile železnice tudi v tretjem branji sprejete.

Tako torej dobimo končno tudi našo drugo železnično zvezo s Trstom, našo »Bohinjsko železnico«.

Dolgo je trajalo, naposled pa je vendarle prišlo; nad trideset let se že govori o drugi železnični zvezi s Trstom, nad trideset let se delajo priprave za to važno gospodarsko točko in že nad trideset let goji naše ljudstvo nado, da se mu izpolni želja po tej novi zvezi, — končno se mu je vendar izpolnila, dočakali smo je. Doba do izgradbe in izročitve prometu do leta 1905 je za nas, težko čakajoče, razmeroma zares še dolga, a glavna stvar je dosežena, državni zbor je to točko investicijskih predlog v vseh treh branjih sprejel, kredit za zgradbo je dovoljen in s tem je železnica zagotovljena.

Ali na jednom lasu je že vsa stvar visela. Bila je odvisna od raznih odnosov, a v prvi vrsti od delavnosti državnega zbora, kajti ako se je posrečilo senemškemu združbarjem prepričati uspešno zasedanje poslanske zbornice, železnica bi bila zopet pokopana kdo ve za koliko let. A da se to ni zgodilo, za to se imamo v prvi vrsti zahvaliti našim severnim bratom Čehom, ki so, prezirajoč za en hip rešitev svojega nujnega narodnostnega vprašanja omogočili delovanje zbornice, dokler da se ne rešijo nekatera neobhodno potrebna gospodarska vprašanja, mej njimi tudi ono »Bohinjske železnice«.

No, danes je to za nas premagana točka in pečati se nam je zdaj jedino le z železnico samo kakor z gotovo stvarjo in s tem vprašanjem se hočemo tudi baviti na tem mestu.

Dočim smo zrlji pred rešitvijo tega vprašanja samo na jeden cilj, namreč na oni, da se čim prej reši, da čim prej zaslišimo veseli glas: — železnico imamo! se moramo ozreti zdaj pa na mnogo drugih vprašanj.

Mej temi je prvo vprašanje: **komu bo železnica največ koristila?** Drugo:

LISTEK.

Gospa Kordula.

Vesela igra v 2 dejanjih. Prosto posl. E. Kl.

OSEBE:

Gašpar Strahopetec; Kordula, njegova žena; Marjana Jezičkova; Katarina Bezgavčeva; Špela Kljunova; Mina Sladkulja; Urša, kuharica.

(Dejanje se vrši v malem mestu nekje na Slovenskem v Strahopetčevem stanovanju.)

Prvo dejanje.

(Soba s priprosto opravlo, divan, miza, stolice; zadaj in ob straneh vrata.)

I. prizor.

(Kordula stoji nasproti svojemu možu, žugajoč z metlo; ta si obupno vije roki.)

Kordula (razdražena): In jaz pravim, da ne, in ne, in ne, stotisočkrat ne!

Gašpar (pomirjujoč): Toda ljuba žena — — —

Kordula: Jaz nisem nobena ljuba žena, jaz ne maram biti nobena ljuba žena! Bes te plentaj, ali hočeš že enkrat molčati, ali... (žuga z metlo.)

Gašpar (boječe): Jojmene, saj že molčim! (Za-se): Ni več prestat s to ženo! Kdo bi mi bil povedal, da bo taka! (Vije roki.)

čemu smo se železnice veselili in tretje: koliko bode železnica koristila nam?

To so vprašanja, katerim treba da posvetimo vso svojo pozornost.

Kjerkoli se odpro nove železnice ali se iste začno graditi, se vpraša ljudstvo in se vprašajo merodajni činitelji: kaj nam železnica dobrega prinese? Ljudstvo gleda pred vsem na to, ali mu že gradnja železnice prinese dobička, dobrega zaslužka? Ali bodo podjetniki uvaževali potrebo prebivalstva, koder steče železnica, ali bodo dajali zaslužka pri gradnji najprej domačemu prebivalstvu?

To vprašanje si tudi najprej stavi prebivalstvo naše dežele. Izkušnja nas sicer uči, da se nas je pri velikih javnih delih kaj rado preziralo in se oddajalo delo in zaslužek najraje Italijanom, ki so v izpodirvanju naših delavcev povsodi prvi na mestu. Zlasti bi se bilo tega bati pri gradnji »Bohinjske železnice«, katera bode delavskemu ljudstvu iz Italije jako pri rokah. V tem pogledu je poleg drugih poskrbel tudi naš državni poslanec dr. Gregorčič, ko je v seji dne 26. marca t. l. stavil do železniškega ministra interpelacijo glede oddaje dela pri boh. železnici ter v isti povdarjal točko o sprejemanju naših ljudi pri gradnji železnice v tem smislu, da se bode dnina našim domačim delavcem istomerno določala kakor onim, ki bi prišli od drugod. Minister za železnice je, odgovarjajoč na omenjeno interpelacijo dal zagotovilo, da se bo vlada na to ozirala in istotako se je izrekla vlada pred par dnevi o priliki razprave o gradnji kanalov, da se tozadevni zakonski načrti že izdelujejo ter da se predložijo v najkrajšem času drž. zboru. (Dalje prih.)

Odgovor na odgovor.

Z nadpisom »Sleparji našega ljudstva« prinesla je »Soča« več člankov kot odgovor na naš povsem stvaren, z neobjavljenimi — ker uradnimi — števili podprt članek »Davščina na žganje«. Vidi se, da ne morejo zakrivati gospodje okoli »Soče« bojazni pred njim, in ker nimajo stvarnih argumentov proti njemu, stikajo po člankarju, napadajo po poba-

linsko dozdevnega dopisnika in nam hočejo s tem pretenjem in psovanjem usta zamašiti.

Predno pridemo na stvaren odgovor, moramo se baviti nekoliko z načinom nasprotnikove polemike ter pojasniti njegove zahteve in zvijače.

Tumovo glasilo nas pozivlja, naj se podpišemo pod naš odgovor, in če nas imenujejo že naprej »brezvestne strahopetneže«.

Na to nam je opomniti: Kdo nam da poročstvo, da ni firma pod »Sočinimi« članki podvržena? Uverjeni smo, da je dal gradivo in glavne misli onim članom dr. Tuma, zato bi moral on članke podpisati in one zahteve staviti. Vsi podatki, vsi razlogi, vsi nazori, v obče vsa vsebina kaže na deželnoodborskega poročevalca o užitnini dr. Tumo. Isti ugovori, iste fraze znane so nam že iz one dobe, ko se je računalo še na krajcarje, katere nahajamo tudi sedaj še v člankih. Njega mora naš članek tudi v prvi vrsti zanimati, prvič ker je načelnik »narodno-napredne« stranke in potem poročevalec o užitnini v deželnem odboru, priznamo pa, da nekaterih podlostij in psov ni on pisal ali narekoval. Žalostno bi tudi bilo, ako bi dežel. odbornik, odvetnik itd. tako nizko padel ter se bojeval s takim orožjem.

Priznamo tudi, da ima tak način vojevanja in ugovarjanja svoj namen, namreč nasprotniku sapo zapreti. Toda v tem slučaju je bil člankar preokoren in namera preproznost, zato se gospodom ne bode račun ujemal. Surov ton polemike vzbuja pa v nasprotniku tudi prepričanje, da je na pravem potu in da mora vsakako boj nadaljevati. Ljudje v naših gorah pravijo, da nekateri psi lajajo, ker se bojé.

Tudi pretenje z »brezvestnim strahopetstvom« nas nikakor ne vznemirja. To je presmešno. Kaj bi rekel dr. Tuma, ako bi kdo od njega zahteval, naj stopi v dokaz te ali one resnice na ulico, naj si zaviha rokave in naj se prepira in pretepa javno z nahujskanim — nebodigatreba?

Vsak pameten človek in tudi on bi takega človeka pomiloval, da je tako najiven.

čutna srca! Da, ako bi ne bilo prijateljstva, bi se kaj takega ne moglo prebiti. (Nekdo trka na duri.) Naprej, naprej! (Marjana Jezičkova vstopi.)

Kordula: Zdrava, gospodična Marjana; no, kako je kaj z Vašim zdravjem?

Marjana: Hvala za vprašanje, draga gospa Kordula, tako, tako, la, la; lahko bi bilo bolje. Trže me pač po udih in po ušesih mi šumi; a kaj se če; življenje treba vzeti kakoršno je! (Zdihuje.)

Kordula: Prosim, izvolite odložit, gospodična Marjana!

Marjana: Hvala, hvala, gospa Kordula! (Nekdo trka. Gospa Bezgavčeva vstopi.)

III. prizor.

Kordula: No, to je pa lepo, čestita gospa Bezgavčeva, da ste nas počastila. Zares preveč časti! Vi že poznate gospodično Jezičkovo, kaj ne da? Mi je ljuba prijateljica. (Obe se naklonita.)

Bezgavčeva: Me jako veseli, gospodična Jezičkova...

Marjana: O prosim, prosim, gospa Bezgavčeva; mi je posebna čast, da Vas poznam.

Iz teh razlogov ne vstrežemo tej zahtevi Tumovega glasila, in ako bi, bi gospe blamirali, in oni bi gotovo potem trdili, da je naš podpis izmišljen, kakor smo mi uverjeni, da je oni pod Tumovimi članki podvržen.

Sicer pa, kakor povsod, je tudi pri nas uredništvo odgovorno za vse članke, ki ne nosijo posebnega podpisa. Če ni komu kaj po godu, vé, kam se ima v takih slučajih obrniti.

To ni le naše pravilo, temuč obče, in tudi »Soča« se po njem ravna, kadar ji kaže. Da ne bode radi te trditve ugovora, primorani smo osvežiti spomin dr. Tumi kot predsedniku nadzorovalnega »Sočinega« odbora.

Lani je priobčil g. E. K. v »Gorici« nekaj člankov s svojim podpisom in na svojo odgovornost. Ker ga je nekdo v »Soči« zavoljo tega osebno napadel, ga je pozval, naj se bojuje z odprtim vizirjem, a Tumovo glasilo je na to odgovorilo doslovno:

»Gospodu E. K. naznanjamo, da odgovor v »Soči« je delo našega uredništva, pa naj ga je že spisal Peter ali Pavel. Tu se gre za stvar in ne za osebo. Kdo je odgovor spisal, ostane do cela vsejedno, kajti E. K. ni imel nikake pravde z določeno osebo, ki bi mu bila dolžna odgovor«. (»Soča« z dne 17. marca l. 1900.)

Da bode pa povsem jasno, zakaj pošilja dr. Tuma v tem boju druge v prvo vrsto, je treba vedeti, kaj je govoril o užitnini na shodu v Dol. Vrtojbi dne 18. avg. sta l. 1900.

Govornik je poudarjal tam, da ga je opozoril neki poslanec takoj, ko je stopil v deželni odbor, na koristi užitnine v deželni upravi; je priznal, da utegne dežela imeti koristi od lastne uprave, ali v ta namen je treba poznati količino spečanega blaga in stroške režije. Deželni odbor mora natančno poizvedeti dejanske okolščine sosednjih kronovin, Kranjske, Koroške, Štajerske. Gospod doktor je razlagal potem postopanje finančnega odseka glede vpeljave deželnega užitninskega urada; trdil je, da ni imel časa od enega do drugega dne baviti se s tem vprašanjem, da se sklep finančnega odseka ni izročil njemu, dasi

Bezgavčeva: No, kako je kaj, kako se počutite? Vsi zdravi pri Vas gospa Strahopetčeva? Dovolite, da odložim! Ali smem prašati, koga še pričakujete?

Kordula: O, prosim gospa Bezgavčeva, same znanke, same ljubke prijateljice. Gospo davkarico Kljunovo in udovo Sladkuljo.

Bezgavka: Kaj te? — Potem nam bode pač molčati: kajti, kjer sta ti dve, ne pride nikdó drugi do besede. (Trkajo. Obe imenovani vstopita.)

IV. prizor.

Kljunova: Zdrava gospa Strahopetčeva!

Sladkulja: Zdrava gospa Bezgavčeva!

Kljunova: Zdrava gospa Bezgavčeva!

Bezgavčeva: Zdrava gospa Sladkulja. (Vse pošepnejo pri vsakem pozdravu.)

Kordula: Če je damam ljubo, naj sedejo — — —

Vse: O prosim!

(Gospa Kordula prenese z gospico Jezičkovo pogrneno mizo iz kota, kjer je stala, sredi odra in uravnja stolice.)

je poročevalec za užitninske stvari v dežel. odboru, temuč da si ga je dež. glavar pridržal sam. Priznava, da tudi kasneje poleti ni ugovarjal temu, da se odpošljeta dva uradnika po deželi z namenom, da si pridobe pooblastila od krčmarjev in mesarjev; naglašja, da deželni odbor še dandanes ne ve, koliko bi iznašali stroški režije in sklepa svoj govor doslovno tako-le: „Stališče „narodno-napredne stranke“ in „Trgovsko-obrtnega društva“ pri tem vprašanju je to-le: Režija v deželi bi znašala 60.000 K, in razlika med zneskom užitnine, ki bi se dal doseči vsled pobiranja po lastnih organih, in zneskom, ki se dobiva danes potom zakupa, bi gotovo ne pokrila režijskih stroškov dežele. Torej preti izguba, ako se uvede lastna režija*). Pri tem pa ima narodno-napredna stranka pred očmi dejstvo, da je večina deželnega odbora italijanska, in užitninski urad bi bil odvisen od vodstva te stranke. Ta urad bi imel pa silno veliko moči in upliva na krčmarje in mesarje, ki so skoro vsi ob enem tudi trgovci v deželi, in bi dobil tako v odvisnosti oni stan, ki je temelj in opora narodno-napredne stranke, in ob enem stan, od katerega je odvisna bodočnost naše domovine. Zaradi tega je narodno-napredna stranka odločno za to, da se ustanove krčmarske zadruga, in isto potom odpravnine prevzamejo pobiranje užitnine“.

Broj vprašanj sili človeku na jezik, ko čita te Tumove ekspektoracije. Koliko let bi on potreboval, da bi proučil to vprašanje, katero utegne biti za deželo koristno, kakor sam priznava? Koliko časa bi potreboval, da bi dobil in pregledal potrebne podatke iz Kranjske, Koroške in Štajerske ter se uveril, da je bila jedina rešilna misel za one kronovine vpeljati pobiranje užitnine v lastno režijo? Kakošna bi bila danes Kranjska, da ni tega storila! Še „Gorica“ si je pridobila takih podatkov iz dveh imenovanih kronovin in jih je objavila, kolikor ji je tesni okvir lista dopuščal, a on da bi v petih letih tega ne dosegel?

A vsa ta vprašanja, če tudi zanimiva in poučljiva, ne spadajo sedaj sem; pač pa se moramo baviti s Tumovo dragoceno izjavo, da je „narodno-napredna“ stranka odločno proti užitnini v deželni upravi, ker bi bili odvisni od užitninskega urada krčmarji in mesarji**), ki so temelj in opora „narodno-napredne“ stranke in od katerih je odvisna bodočnost naše domovine. (Tumove? — op. stavca.)

*) Od kod pa ve to g. dr., ki sam priznava, da ni imel časa baviti se s tem vprašanjem? Op. ured.)

**) Je-li bolje, da so odvisni od privatnega zakupnika, ki nosi naš denar iz dežele? Op. stav.)

(Vse stopijo k mizi, a nobena se ne usede; vse se pogledujejo.)

Sladkulja: Ne, jaz zadnja.

Bezgovčeva: Prosim, gospa Sladkulja, prosim, jaz ne!

Kljunova: O, jaz po nobeni ceni!

Jezičkova: Meni se najmenj spodobi.

Vse: O jaz ne, jaz ne!

Kordula: Čujte, moj predlog! Jaz bom štela: eden, dva, tri; in na glas „tri“ se usedemo vse h kratu.

Sladkulja: Bravo, Kordula, prebrisana glavica!

Kordula: Torej pazite: Eden, dva, tri! (Vse se usedejo.) Uršika, kavo!

(Dekla prinese kavo; Kordula hoče prvi sosedu naliti; ta pokriva škodelo z roko.)

Sladkulja: Kaj še, gospa Kordula, jaz sem zadnja!

Kordula (gre k naslednji): Ali je ljubo?

Kljunova: To bi bila lepa, gospa Kordula, poprej drugim.

(Kordula stopi h gospej Bezgovčevi.)

Bezgovčeva: O meni ne, gospa Kordula!

(Kordula hoče Jezičkovi naliti.)

V tem grmu leži zajec. Dr. Tuma ima glede užitnine vezane roke, on mora biti proti užitnini v deželni upravi, to je pripoznal na Vrtojbenskem shodu sam. Kaj bi rekli drugače narodno-napredni krčmarji, kaj izvrševalni odbor, v katerem sedi večina krčmarjev? Ali bi ga prvi ne zapustili in drugi rahlo na tla posadili ter tako razrušili „temelj naše kronovine“?

On mora biti proti vpeljavi deželno-užitninskega urada iz strankarskih ozirov, če bi dežela in ljudstvo imela od tega tudi več stotisoč dobička.

Toda dr. Tuma je tudi poročevalec o užitnini v deželnem odboru in kot tak je uverjen, da bi utegnili dežela imeti od tega dobiček (lastna izjava), zato se ni upal javno glasovati proti predlogu v deželnem zboru, naj se tudi pri nas priredi deželni užitninski urad, a ravno zato se tudi ne upa sedaj sam podpisati svojih član-kov v tej zadevi. Ali bi ne bil v posmeh svojim tovarišem v dež. odboru, in ne bi poslanci lahko zahtevali javnega opravičenja za tako postopanje?

Zato je namignil pobratimu:

Freund, geh' Du voran,
Hast die grossen Stiefel an!

(Dalje pride.)

Tumovo politično društvo za pevce.

(Dalje.)

Danes preidemo k 2. točki Tumove famozne „poslanice“. Dr. Tuma pravi, da ga je k ustanovitvi njegovega društva vedla okoliščina, da se pevci in pevke iz vseh stanov in slojev ne dajo združiti ni v okviru društva „Čitalnice“, ni v onem „Sokola“. Ko je dr. Tuma zapisal te besede, ni najbrže sam sebi verjel, kakor ne veruje in bode še manj verjel, da se bodo dali vsi pevci in vse pevke iz vseh stanov in slojev združiti v njegovem društvu. Ali meni dr. Tuma, da je Gorica kaka vas ali kak trg? Opravila, stanovski interesi, nazori o socialnem življenju in kulturnih pokreih, dalje neenaka omika in izobraženost slojev mestnega prebivalstva so prerazlični faktorji, da bi dovoljevali druženje vseh mestnih stanov v enem društvu, če nosi to tudi firmo Tuma et comp. In če ni to mogoče po drugih mestih, je tem manj v Gorici, kjer nam ne dostaje bogatih trgovcev in obrtnikov, ki bi po svojem bogastvu na eni strani imponirali naši inteligenciji, na drugi strani pa po svoji manjši splošni izobrazbi stali bližje nižjemu ljudstvu. Zato smo mestni Slovenci v socialnem oziru docela razdeljeni v dva tabora. Tega mnenja je bil

Jezičkova: Kaj Vam prihaja na misel, gospa Kordula, jaz najmlajša... to se ne spodobi.

Sladkulja: Veste kaj? Naredimo kakor poprej; štejmo: eden, dva, tri.

Kordula: A saj jaz ne morem vsem h kratu naliti.

Sladkulja (v zadregi): Saj res, toda... (k Jezičkovi) Prosim le svobodno, gospica Marjana, če me hočete zasme-hovati: vi ste gotovo tudi še marsiktero neumnost naredila!

Jezičkova: Jaz menim, da to ni gospej Sladkulji prav nič mari.

Kordula: Šmentaj! kako naredimo s kavo?

Kljunova: Po dostojanstvu in stanu?

Bezgovčeva: O tem bi se pretežavno razsojalo.

Kljunova: Po vrsti...

Sladkulja: Tu bi ne vedeli, po kateri strani začeti.

Kljunova: Po starosti...

Jezičkova: To je kočljivo.

Kordula: Stojte! tako bo prav: Po abecedi!

Vse: Bravo, bravo gospa Kordula!

(Dalje pride.)

pred nekaterimi leti dr. Tuma sam. Da, on je hotel iti dalje, nego naše socialne razmere. Naša „Čitalnica“ n. pr. mu je bila premešana. V „Čitalnico“ naj bi po njegovem mnenju spadali samo akademično izobraženi možje. Vse druge uradnike, učitelje, trgovce, posestnike, obrtnike bi bil torej on takrat postal čez čitalnični prag. Kako milostno! Vprašamo pa, ali je delokrog „Čitalnice“ res tako različen od delokroga njegovega pevskega društva? Menda ne! Po Tumovi teoriji bi torej v „Čitalnici“ profesor in učitelj ne mogla pri eni mizi čitati; v njegovem društvu bi pa doctor utriusque juris mogel peti na iste glaske s priprostim rokodelcem ali delavcem. Krasna teorija ta in še krasnejša doslednost! Najkrasnejše pa je še, da ne veruje sam svojim besedam; kajti če hoče biti sam sebi odkritosrčen, si mora priznati, da je tudi njegovega društva „okvir“ prešibek, da bi mogel stalno družiti iz različnih stanov zboznane pevce. Bog ve, kolikokrat se je že dr. Tuma tega uveril? Mi mu navedemo tu le en slučaj. Dejstvo, da je čitalnični pevovodja g. M. vzlic vsem zaprekam, katere mu je dr. Tumovo društvo napravljalo, priredil v tem društvenem letu tri koncerte, ni dalo dr. Tumi mirno spati. Koval je naklepe, kako bi še čitalnični ženski pevski zbor razdril. Kaj ne, kako rodoljubni naklepi velikega rodoljuba Tume! V ta namen sklene ustanoviti še ženski pevski zbor v svojem društvu. Nameraval je vsaj večino čitalničnih pevk zvabiti v v svoje društvo; kajti vedel je dobro, da drugih izurjenih pevk v mestu ni. In zdaj se je spravil na lov z vsem svojim aparatom. Kjer je mogel je prigovarjal možem, očetom, bratom, ljubimcem, naj uplivajo na svoje žene, hčere, sestre in ljubce, da pristopijo k njegovemu društvu; kjer tega ni mogel, je pa pis-meno vabil k sebi čitalnične pevke. V tem vabilu jim kot veliko važnost naznanja, da se bodo učile peti skladbo „Oj planine“, katera je „naznanjena za prvi javni nastop društva meseca aprila ali maja“. Ta vaba pa ni vlekla čitalničnih pevk. Od vseh — razen dveh, treh — je dobil dr. Tuma „košek“. Aprila, maja ni več, obljubljenega „nastopa“ pa tudi ni. Tako se igra Tuma s pevkami močmi! Tako jim obljublja — kakor z obma odhajajoča kmetica svojim otročičem — hribe in doline, da bi jih le omrežil v svojem društvu. In kakor dela s pevci, tako bagatelizuje tudi vse Goričane. Mi smo mu med Slovenci nekaki Dii minorum gentium, vredni k večjemu še te milosti, da mu držimo hrbet in lestvico, ki se imenuje „Tumova karjera“. A takrat mu je pretila zaslužena kazen. Ko so zvedeli „nižji“ med pevci (bivši „Sokolovi“ pevci), da zvaljja Tuma k njim čitalnične pevke, začelo je med njimi vreti, slišale so se grožnje: da oni ne bodo peli skupaj s čitalničnimi „frajlami“ (njih izraz), ki jih gledajo „čez rame“. (Njih trditev.) Ubogi general, ali je imel kaj opraviti, da je ta očiti punt vsaj nekoliko potlačil! Ali udušil ga še ni, pod pepelom še vedno tli. To svedočijo že razni zbadajoči vzdevki, ki leté iz vrst teh „malcontentov“ na dame, pojoče v Tumovem društvu.

Tu vidi torej dr. Tuma, kako pokaže na vseh krajih in koncih njegov pevske „okvir“. Da, da, čudežev delati ne zna tudi dr. Tuma. Kar ne gre skupaj, pa ne gre. Dr. Tuma naj se nikar ne tolaži z dosedanjim uspehom. Ako bi bilo njegovo društvo zares pevsko društvo, bi bilo — ker je sestavljeno iz različnih slojev prebivalstva — tudi že razpadlo. Kar drži njegovo društvo skupaj, je pač le do blaznosti po njem razvneto politična strast. In ko se ta umakne zdravemu razumu — in do tega mora priti — takrat bode dr. Tuma videl „okvir“ njegovega društva. —

S tem smo podali dr. Tumi zopet nov dokaz, kako opravičeno imenujemo njegovo društvo politično. Kar povzročuje ekspanzivnost, to se pač ne da prikrivati. Menimo pa tudi, da smo do-

kazali ničevnost 2. točke njegove „poslanice“. Da je dr. Tuma razdril dva pevska zbora („čitalniškega“ in „Sokolovega“), je pač dejanje, ki diši po Herostratovi „slavi“. Ravno dejstvo, da smo imeli dva pevska zbora, je bilo naravno in je od-govarjalo našim socialnim razmeram. In kar je naravno, to se da pač zavirati, ali zatreti nikdar! Če je dr. Tuma res tak rodoljub in glasboljub — kakor nam hoče dati razumeti — bi ne bil razdiral, kar so naravne razmere ustvarile. „Čitalnični“ in „Sokolov“ pevski zbor naj bi bil pustil kakor sta bila. Podpiral naj bi bil vsakega po svoji moči, da bi se bil vsak na svoji naravni podlagi in po svojih okoliščinah popolnjeval. Skrbel naj bi bil dr. Tuma, da bi bila ta pevska zbora ostala v prijateljskih razmerah, kakor so pevski zbori po drugih mestih. In ko bi bila ta pevska zbora čez leta pod varnim okriljem svojih društev („Čitalnice“ in „Sokola“) dovolj napredovala, potem se le bi bil prišel čas, da bi se bila ločila kot samostojni pevski društvi, ali v lepem in dobrem, kakor n. pr. pevski zbor ljub. „Čitalnice“, ne pa v razporu in sovraštvu. Tedaj bi bila še le ugodna prilika, da bi se bivši „čitalnični“ pevski zbor z glasbeno šolo, ki bi se bila — kakor smo v zadnjem članku namignili — v tem času nekoliko razvila v „Šolskem Domu“, združil v novo „občno glasbeno društvo“ po vzorcu „Glasbene Matice“, kakor „sanja“ že zdaj dr. Tuma — koliko let prezgodaj! Tako postopanje bi bilo postopanje modrih, previdnih mož, ki ne ljubijo Tumovih „salti mortali“.

Za nas in proti Tumi govorita tudi Trst in Ljubljana. Ako primerjamo Trst in Gorico in njiju okolici po napredku v petju, moramo reči, da smo proti Trstu mnogo let nazaj. Ako je pa to, kako da Tržičani niti ne mislijo na kopiranje „Gl. Matice“? Če je dalje za glasbeni napredek tako tehten faktor druženje vseh pevske moči v enem društvu, ali so potem Slovenci v Trstu taki tepci, da se cepijo v več pevske moči? Pojdi-mo v Ljubljano! Ali ima „Gl. Matica“ tudi take pevce, ki ne znajo niti ust od-pirati, ki ne poznajo glask in morda še razvitega sluha nimajo? Ali druži morda „Gl. Matica“ v sebi vse pevske moči ljub-ljanske? Kaj pa „Ljubljana“, „Slavec“ in druga pevska društva? — E, doktor, doktor! Si tacuisses, philosophus mans-sisses. —

Za danes še eno besedo, Dr. Tuma je pisмено prosil „Čitalnico“, da bi nje-govemu društvu prepustila brezplačno porabo dvorane, muzikalij in glasovira. (Natančneje o tem bomo govorili poz-neje). To je pač storil, ker mu ni dostajalo denarnih sredstev. „Čitalnica“ je imela letos — kakor smo pisali — kre-pak ženski pevski zbor kakor še nikdar. Imela je — kakor navadno — do maja redne pevske vaje, h katerim so gg. pevke pridno zahajale. Vsak pravi glasboljub bi bil tega vesel, tembolj, ker poučuje čitalnični pevovodja brezplačno; rekel bi na Tumovem „trgu“: Za žensko petje je že v „Čitalnici“ preskrbljeno, ni treba meni za to skrbeti. Kadar bode treba nastopiti z mešanimi zbori, se dogovorim s „Čitalnico“, da se vsakokrat združimo. — Tako bi govoril vsak resen glasbo-ljub, a dr. Tuma ne. Gori smo povedali, kaj je naredil, da bi bil še to čitalnično petje uničil. Vprašamo: Kdo ima obraz, da tako uničevalno delo še hvali? Oj „Sočanje“! tak rodoljub je Vaš voditelj. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Kožbane. — Danes se popra-šujemo, kako je to, da imamo v prej tako mirni in narodno zavedni Kožbani h kratu političen prepri? Kaj ga je bilo treba in kdo je tega kriv? Kdo ima od tega koristi? Čemu zdražba, na kateri more imeti svoje veselje in zabavo le hudoben in sprijen človek? Kdo je torej oni, ki je zanesel k nam zdražbo in ki bi najbolje storil ako gre, od koder je prišel. Kak namen je imel ta grdi človek

s tem, da je zmešal združbo med nami? Vsa ta vprašanja si stavijo dobri Kožbanci, ki so začeli opazovati in spoznavati, da nam spor ne le nič ne koristi, marveč da nam utegne prinesiti še čedalje večje škode. Toda pomenimo se o tej stvari danes nekoliko.

Do onega časa, ko je izšel v „Soči“ števil. 10 z dne 22. januarja t. l. oni zlobni in izzivajoče lažnjivi dopis „od beneške meje“, smo živeli mirno med seboj. Po onem dopisu pa se je začelo. Ker so se napadi, psovanja, grdenja in blatenja oseb, katere ne godejo na „napredne“ gosli in ne plešejo po „liberalnem“ taktu, — dasi so zavedni in navdušeni Slovenci! — v „Soči“ in „Primorcu“ množila, tedaj tudi z naše strani ni bilo mogoče molčati. Sprevideli smo kmalu, kam pes taco moli, spoznali smo, komu je do združbe, da sta to le „Soča“ in njen satelit „Primorec“ in da je potemtakem povsre resnično, da sta le lastnik in pokrovitelj teh — „slovenskih listov“ začela v naši deželi prepir in prav nikdo drugi.

Od te strani se je začelo delati združbo tudi pri nas. Namen teh listov pa je bil in je: ugonobiti naše dobre predpostavljene, češ ljudstvo jim bode potem že sledilo tija, kjer nas želijo imeti sovražniki našega naroda, kateri so z „naprednimi“ združbarji v tem pogledu prav jednih in istih misli.

Večkrat se je že povpraševalo, kdo je dopisnik od „beneške meje“, kdo je začetnik združbe pri nas? Seveda se je dopisnik, ker ima slabo vest, vedno za voglom skrival. Na večkratno zahtevanje, naj se pokaže, pomolil je sicer izza vogla malce — „nos“, ki pa najbrže tudi ni njegov pravi nos, na katerem je bliščala le črka „M“. Jeden ali drugi si je zamogel vsled tega misliti, da bo to kako „napredno“ — mleko, ali morda tudi voda iz „naprednega“ — mlina....

Dne 22. marca t. l. pa prinese „črni Zamorček“ s števil. 12 na klobuku zopet notico „od beneške meje“, na kateri notici je poznati, da je gospod..... z nekim paragrafom dopisnika „od b. m.“ dobro za ušesa potipal ter mu takorekoč z uhi vred glavo izza vogla privlekel. (Glej „Primorca“ števil. 12. t. l.) Pod tem „zgrevanim“ dopisom „od beneške meje“ je podpisan „Miha“. Toda to nam ni še dovolj — ne samo glavo, marveč videti hočemo čelaga z imenom in priimkom! Toda od tega časa pa o „Mihi“ ni bilo več ne duha ne sluha. Bog si ga vedi, kam jo je popihal preplašeni „Miha“?

O „izgubljenem Mihi“ so že kožbanski fantje parkrat to le pesemco zapeli:

Miha, dražil si nas prej,

Zobe naše poznaš zdej.

Miha, Miha!

Miha, Miha!

Varuj se naših zob poslej,

Če dražil boš kakor si prej,

Miha, Miha

Varuj se poslej!

Politični pregled.

Državni zbor,

V soboto dne 1. junija je sprejela poslanska zbornica v tretjem branju za nas prevažno predlogo glede investicij, v kateri je zapopadana druga železniška zveza s Trstom. V isti seji je sprejela v tretjem branju tudi vlastni predlog glede gradbe kanalov. Potem je prišel na dnevni red zakonski načrt tičoč še šestmesečnega proračunskega provizorja. O tem predmetu je razpravljala poslanska zbornica tudi dne 3. t. m. in nadaljuje tudi danes. O tej razpravi spregovorimo o svojem času kaj več.

Gospodsk zbornica.

V sredo 5. t. m. ima gosposka zbornica sejo. Na vrsto pride prvo branje investicijskih predlog.

»Slovanski centum« in »Slovensko-hrvatski klub«.

Parlamentarni komisiji hrvatsko-slovenskega kluba in slovanskega centuma sta imeli minuli četrtek skupno sejo. V tej seji se je sklenilo, da naj pri proračunski razpravi govori v imenu hrvatsko-slovenskega kluba dr. Ploj, v imenu slovanskega centra pa vitez Berks.

Tridentinski poslanci v opoziciji.

Italijanski poslanci južnega Tirola so bili minuli teden pri ministerskem

predsedniku Koerberju v zadevi avtonomije južnega Tirola. Dr. Koerber pa se ni mogel strinjati z njihovimi nazori in zahtevami in ni hotel Italijanom ničesar obljubiti. Radi tega so sklenili italijanski poslanci, da ostanejo še nadalje v opoziciji.

Domače in razne novice.

† Slovenska pisateljica Pavlina Pakjova — umrla.

Minulo soboto dne 1. t. m. je v Ljubljani na veke zatisnila oči sloveča slov. pisateljica gospa Pavlina Pakjova v 47. letu. Bila se je prehladila na pljučih in to je povzročilo njeno prerano smrt. Ob gomili ranjke treba da spregovorimo nekoliko besed.

Gospa Pavlina Pakjova se je poročila dne 9. aprila 1854 v Paviji v Italiji, kjer je služboval njen oče kakor višesodni uradnik pri tamošnjem tedaj še avstrijskem nadsoodišču.

Pokojna je bila iz krepke slovenske rodbine Doljakove na Goriškem in je bila takorekoč naša rojakinja. Oče Doljak je bil l. 1848 slovenski poslanec, njena mati rojena Milhačič pa je bila dvorna dama na dvoru bourbonskem.

Prva leta svoje dobe je preživela v Paviji, Milanu in v Trstu, ko pa sta jej rano umrla oba starša, vzela jo je, staro komaj šest let, k sebi njen stric Mat. Doljak, bivši deželni poslanec v Solkanu. Dočim prej ni znala besedice slovenski, pričela se je pri svojem stricu kmalu popolnoma slovenščini. Pri narodni vzgoji je na jako nadarjeno mladenko zelo uplival pokojni dr. Lavrič in tudi g. Klavžar. Oba rodoljuba sta jo učila slovenskih pesmi in Pavlina je na domačem odru kmalu nastopila kot deklamatorica. Njena pevska žila pa jo je kmalu oduševila za pesništvo in jela je zlagati tudi sama mične slovenske pesmice, katerih je bilo največ objavljenih v Pakjovi „Zori“. Pa tudi povesti je začela kmalu pisati in njene spise so prinašali skoro vsi odlični slovenski leposlovni, pa tudi politični listi, pri katerih je bila marljiva sodelnica, tako n. pr. je sodelovala pri tedanjih „Soči“ pri „Zvonu“, „Kresu“, „Dom in Svetu“, potem pri „Družbi sv. Mohorja“ itd. Leta 1876 se je omožila v Gorici s prof. dr. Janko Pakjom, izdajateljem in urednikom „Zore“. Od tu se je 1878 l. preselila s svojim možem v Maribor, potem v Gradec in naposled v Brno in na Dunaj. Po smrti svojega soproga lanske leto je živela samo še svojima sinovima Milanu in Božidarju, katerih prvi je profesor na pripravnici v Ljubljani in poslednji še gimnazijec. Pisateljica je do zadnjega Pavlina Pakjova je bila najplodovitejša slovenska pisateljica. Njeni spisi dihaljo pravi idealizem, radi česar so jo v zadnjem času dokaj napadali tokozvani zastopniki naturalizma ali moderne struje, kateri je bila odločna nasprotnica. Njeni spisi imajo trajno pisateljsko vrednost in so jednako priljubljeni med priprostim narodom kakor i med inteligenco. Radi tega sme po pravici žalovati po njej ves slovenski narod, kateremu bi bila iz svojega peresa podarila še marsikatero lepo cvetko svojega pisateljskega talenta. — Pokoj njeni duši!

Za „Šolski dom“ došlo našemu upravnistvu: Gospodje H., J. in K. svoj prislužek za spisane prošnje strankam, ki prosijo domovinske pravice v Gorici 10 K. Hvala!

Nekaj za pevce Tumovega političnega društva. — Sklepaje članke „Politika in petje“ smo pisali: „Najbrže se vsuje na nas cela ploha zabavljic, ki bodo stikale po osehah, kakor ose po sladkem sadu“. In dalje: „Morda bodo zadeti gospodje skušali igrati „slepe miši“ za hrbotom drugih gospodov“. Prvi del naše slutnje je pričela „Soča“ 18. maja, drugi del je pa zvršila 1. dan t. m. Torej vse kakor smo rekli. Zadnja „Soča“ je namreč prinesla „poslanico“ nase s podpisom dveh pevcev za „39“ pevcev Tumovega društva. Za hrbotom teh pevcev igra torej dr. Tuma „slepe miši“ Teh „39“ pevcev prosi „Sočo“, „da bi v bodoče ne odgovarjala več na nikake napade“ (namreč na Tumovo društvo). Ker meri ta „poslanica“ na nas, se ji tudi takoj odzovemo. Napadov v naših člankih ni bilo in ne bode. Mi pišemo stvarno in resnično. Na to nam ni „Soča“ doslej še nič odgovorila, ker ne more. Njeni „odgovori“ niso bili odgovori, ampak le zlobni insulti na osebo g. čitalničnega pevovodje M., katere še zavrnemo, kakor zaslužijo. Ti naši članki pa izvirajo iz naše časnikarske dolžnosti. Dr. Tuma se je pri snovanju tega društva pokazal v vsej svoji nagoti. Telepe prilike ne smemo torej opustiti, da bi ga ne pokazali našemu ljudstvu takega, kakor je. „Posla-

nica“ pravi, da se mi bojimo za grla in zdravje pevcev. Prazne sanje! Gospodje si preveč domišljajo. Mi smo le pobili Tumovo pretezo o „rednih“ pevskih vajah, za zdravje naj si pa skrbijo pevci sami. Domišljaja je tudi, da vabimo mi pevce s „sirenskimi glasovi kam drugam“. Kaj še. Naše besede so za pevce vse drugo, nego vabljuje, in so pisane — kakor rečeno — za deželo. Tam, kamor „poslanica“ cika, živijo brez pevcev bolj mirno, kakor bi ž njimi; dr. Tuma pa je, ki se vsak dan „od zore do mraka, od mraka do dne“ trese, da bi mu kdo ne pretrgal vrvice, na kateri drži pevce, poleg tega pa vendar „šimfa“ zoper goriške (ne kranjske!!) pevce. Od Gabrščka zahtevati, da bi v „Soči“ ne „odgovarjal“ t. j. insultiral, je skoraj nemogoče. Mi si to razlagamo le tako, da si s to „poslanico“ pripravlja „Soča“ pisavo, kakoršna bode v času, ko bode „Soča“ morala pogrešati strupeno Gabrščkovo pero. Ali je Gabršček sam naročil „poslanico“, ka-li? G. dr. Gruntarja pa pozivljamo, naj se ne šopiri tako sam s svojo osebo, ampak naj nam v prih. „Soči“ objavi tudi imena pevcev, da bomo videli, koliko jih je. Slednjič izjavljamo svojo zadovoljnost, da smo vendar enkrat „Soči“ „sapo zaprli“. Pisali bomo pa še, in uredništvo „Soče“ in tudi drugi bodo čitali.

Kdo je slepar? — Pod tem naslovom smo priobčili v predzadnji številki našega lista članek, tičoč se „Goriške ljudske posojilnice“, kot odgovor na „Sočin“ članek „Sleparji našega ljudstva“. V tem članku navedli smo zopet nekaj dejstev in resnic, ki so našim „narodno-naprednim“ nasprotnikom jako neljube in ki se ne dajo pobijati. Zaprli smo jim v tem pogledu sapo, da se poslužimo njihovih fraz. V zadnji „Soči“ pa mesto da bi nam kaj stvarnega odgovorili, zajahali so naši „napredni“ poštenjaki zopet njim vedno tako priljubljeno kljuse denuncijantstva in ovađustva, zaznamujoč s kopo podlih napadov kot spisatelja našega članka g. prof. dr. Kosa. No, če bi tudi bil v resnici omenjeni članek spisal g. dr. Kos, storil bi bil le nekaj hvalevrednega in rodoljubnega, kajti razkrinkavanje blagru našega naroda tako škodljivih elementov, je pač dolžnost vsakega pravega rodoljuba. Toda g. dr. Kos omenjenega članka ni pisal — in je sploh pri onem članku ravno toliko sodeloval, kakor oni denuncijantski talent, ki je spravil v zadnji „Soči“ kot odgovor na naš članek na potrpežljivi papir toliko surovih abotnostij. Kolovodje okolo „Soče“ bi nas radi z denuncijantstvom terorizovali; če se pa naidejajo, da dosežejo s tem svoj namen, se jako motijo.

Iz Kožbane nam pišejo: „Soča“ z dne 21. maja je priplula v kožbanske hribe, da opere našega učitelja. Ista „Soča“ ima to v dopisu:

Zamorec se pere. Slučajno sem prišel po opravkih tudi v Gorico. Da potolažim svoj filistrski želodec, sem si kupil nekoliko sira (bovskega?), in ko odvijem zavoj, lejte, kaj najdem: bil je del „Gorice“ od 7. maja, kjer čitam dopis iz zahodnih Brd... „v ravno isti krčmi, kjer ima zaslužni (za liberalno gnojišče?) in splošno priljubljeni (pri krčmarjih?) kožbanski učitelj (rodod Čez-Sočan!) stanovanje“. — Kaj pa zdaj? Vprašanja so ista: Ali se je s to vodo „zamorec“ opral? Zakaj niso tega Kožbanci potrdili? Ha, ha, ha!

Procesija v nedeljo je bila v Gorici tretja in zadnja procesija za sv. leto. Če tudi je bila pri prejšnjih dveh procesijah udeležba ogromna, je prese-galo pri zadnji procesiji število udeležencev — za mnogo ono prejšnjih procesij.

Birma. — Njeg. Prevzv. kardinal bode delil zakrament sv. birme dne 1. julija v Dolenjah, a 2. julija v Mirniku.

Vojaška inspekcija. — V nedeljo se je pripeljal v Gorico poveljnik tretjega vojnega kora fcm. Succovaty inspici-rat tukajšnje posadko. Včeraj so odšli vojaki ob pol 6. na Velike Roje. Vrnili so se ob pol 11. predpoludne. — Vsled nenavadne vročine zgrudil se je neki vojak na Travniku na tla. Odnegli so ga od tam v vojašnico.

Zahvalne brzojavke. — Tukajšna trg. zbornica je poslala koj ko je bilo naznanjeno vsprejete železnice v tretjem branju, zahvalne brzojavke in sicer ministrskemu predsedniku dr. Koerberju, železniškemu ministru vit. Witteku ter trgov. ministru baronu Call.

Poučno potovanje. — 57 slušateljev višje kmetijske šole na Dunaju je prišlo v soboto s svojimi profesorji v naše mesto. Ustavili so se v hotelu „pri južnem kolodvoru“. V nedeljo jutraj so se podali v trnovski gozd, popoldne so

obiskali nekoliko Furlanijo, potem pa se odpeljali preko Trsta v Istro.

Iz Volč se nam poroča: Nesreče. Pred tednom dnij je na Selu pri Volčah padel iz mure, ko je rezal listje za „kvalirje“, posestnik, po domače „Oštir“ ter se tako hudo poškodoval, da je v kratkem času, previden s sv. zakramenti umrl ter bil dne 29. m. pokopan.

Ob istem času pa, ko so njega k pogrebu nesli, se je zgodila v Volčah druga taka, še bolj žalostna nesreča. Posestnik I. Andrejčič, stari, je v istem času klestil lipe za živino, ponesrečilo so mu je in padel je iz visočine lipe na tla ter se ubil in nepreviden umrl. Pogreb je bil dne 31. maja t. l. jutraj ob 8 uri.

Bog nas varuj nagle in neprevidene smrti!

Pevsko društvo „Kolo“ v Trstu naznanja vsem pevskim in drugim društvom, da se bode vršilo razvitje društvene zastave v nedeljo dne 21. julija t. l. pri sv. Jakobu. — To dajemo na znanje, da bodo vedela bratska društva urediti svoje zadeve z ozirom na udeležitev razvitja. Podrobni program se objavi pravočasno. Ob enem se prosi slavna društva, da nam do 20. junija naznanijo naslov pesmi, katero mislijo pri nastopanju peti! Predsedništvo „Kola“.

Iz Beljaka poročajo, da je tamošnje mestno zastopstvo sklenilo imenovati ministra za železnice vit. Witteka častnim meščanom ter skazati s tem hvaležnost za njegov trud in prizadevanje, da je prišlo do sklepa, da se zgradi železnica čez Ture, ki je nadaljevanje Bohinjske železnice od Lesec do Celovca.

Rodbinska drama v Kopru. — V Kopru je storil bivši finančni paznik Sebast. Gal grozno dejanje. Gal je služil 24 let pri finančni straži, a je iz službe izstopil, ker se ga je pri avanziranju prezrlo. Nekaj časa je služil potem v tržaških skladiščih, sedaj je pa tudi to službo zgubil. Gal in njegova rodbina so bili izpostavljeni bedi. V sredo, ko so otroci spali in je šla žena k pokoju, zagrabil je Gal sekuro in mahnil po glavi svoje žene ter ji glavo skoro razbil. Žena je zakričala, na kar ji je pritekel na pomoč 10-letni sinček. Tudi tega je hotel Gal pobiti, toda sinček je ušel in letel poklicat sosede. Ko so prihleteli sosede in stražniki, dobili so Gala obešenega in mrtvega. Težko ranjeno ženo so pripeljali v bolnico.

Italijanska kraljica Jelena porodila je dne 1. t. m. princezino.

Književnost. — Slovenski bogoslovci so spisali letos krasno knjigo naslovljeno Almanah. To je zbornik izbranih leposlovnih in znanstvenih spisov. Knjigo so posvetili ob začetku novega stoletja Njemu, ki je „nesmrtni kralj vekov“ Vsebina je sledeča: Kristusu — slava! — Fr. Grivec (Ljubljana). — Pri-like. — Aloj. Merhar (Ljubljana). — Slomšek — pedagog. — Matija Slavič (Maribor). — Slikarjev „Stari Simeon“. — Al. Merhar — Od kod religia? — Jakob Ukmar (Gorica). — Vrnitev (Pesem). — Enricius (Inomost). — Iz naturalizma v misticizem. — Fr. Grivec. — Vabilo (Pesem). — Enricius. — Panteizem in enota krščanskega naziranja. — Martin Pečavič (Ljubljana). — Nevestica (9 pesmi). — In drevje je plakalo... — Fr. Steržaj (Ljubljana). — O namenu cerkvene glasbe. — Fr. Spindler (Maribor). — Zasebna last. — Evald Vračko (Maribor). — Novomašnik. — Pavel Perko (Ljubljana). — Življenjska moč svetosti. — Ivan Prijatelj (Ljubljana). — Na življenja poti (10 pesmi). — Enricius. — „Jesus Christus, heri et hodie“.. — Izaija Božič (Gorica).

Vrh te raznovrstne res mične vsebine je knjiga tudi zunanje jako okusno, lično, popolnoma moderno opremljena. Razun raznovrstnega tiska in finega papirja krasi Almanah lepa naslovna slika ter pet izvernih vinjet. Vsebina in oblika vabita tedaj naše izobraženo občinstvo, da bi pridno segalo po njem. Dobiva se v Goriškem semenišču. Cena mu je 2 K 40 h, s poštnino 2 K 60 h. Naročnino sprejema Ivan Brezovšek, bogoslovec v Gorica.

Narodno gospodarstvo.

Kako obvarujemo naše ljudstvo pred izseljevanjem?

(Dalje.)

Vendar neovržna je resnica da jih tako prav mnoga dela, prav veliko posestnikov ravna se pa še po starodavnih navadah, premalo napredka je opazovati in le tam, kjer kak vzgleden veleposestnik, trgovec, duhovnik z dobrim vzgledom obdeluje svoje posestvo, vidi se napredek in čuti se blagostanje.

Zato pa, kakor povsod, mora tudi tukaj požrtvovalno nastopiti idealno mis-

leča duhovska in posvetna inteligenca ter poklicani faktorji, ako hočemo, da bode narod toliko napredoval, da bode našel doma na svojem posestvu svoj obstanek, da bode napredoval v kmetovanju ter da bode ostal to, kar je dosejal bil: steber človeške družbe in države.

Najlepša prilika se ponuja na deželi č. duhovščini narodnemu učiteljstvu, obrtništvu, trgovstvu in sploh inteligenci, da v tem oziru našemu ljudstvu stori veliko dobrega.

Ako so ti stanovi vneti za blagor svojih občanov in ako vsak v svojem stanu in po svojih močeh pripomore k temu, da se v občini širijo na temelju napredka razne panoge kmetijstva n. pr. ugledna živinoreja, sadjarstvo, vinarstvo, itd.; ako se posebno upliva na mladino, da se jo vadi v cepljenju, da se ji obudi usmiljenje do živali, da se ji vcepi ljubezen do rodnega kraja, da se ji daje v čitanje knjige go. podareke vsebine, da se nahaja v obližju kmetijske podružnice, da se ji opozarja na mogočo strokovno izobrazbo v kmetijstvu s tem, da obiskujejo kmetijsko šolo, da se jih navdušuje za obisk takih šol, da boljši in premožnejši kmetovalci tudi v istini pustijo svojega za dom namenjenega sina tako izobraziti; ako torej ti stanovi v tem smislu delujejo, potem ne bode treba našemu narodu v tujini si kruha iskati s pomočjo izseljevanja, kajti z razširjenjem kmetijskega poduka širilo in večalo se bode narodno blagostanje, napredek v kmetijstvu povzdignil bode samozavest kmetovalčev, da ima doma na posestvu svoj obstanek in ga ne bode iskal v tujini.

Prav veliko uspešnega za povzdigo kmetijstva zamore storiti ljudska šola, ker mladina je tisti faktor, na katerega se more z največjim uplivom delovati. Ako bi se v ljudski šoli oziralo na vrlo delovanje tistih učiteljev, kateri imajo šolske vrtove, ki se pečajo s sadjarstvom, cvetličarstvom, zelenjadorejo, čebelarstvom itd., ki v teh predmetih tudi šolsko mladino podučujejo, ki tedaj v sreih mladine delujejo na to, da zadobi ta veselje do kmetijstva, do domačije in sploh da se jih navdušuje za kmečki stan, in ako bi se tako delovanje na višjem mestu upoštevalo kot zaslugo, tedaj bi se v ljudski šoli na deželi za povzdigo kmetijstva prav mnogo storilo.

Ne manj idealno bi ravnali isti mogočni faktorji v deželi, kateri bi materialno podpirali in pospeševali razvoj vede v raznih panogah kmetijstva.

Če se račun, da se živi na Kranjskem nad 400.000 ljudij izključno ali v prevesni večini le od kmetijstva, in če se upraša, odkod dobivajo vsi ti svoje znanje, da morejo s pridom obdelavati polje, rediti živino, itd. tedaj je naveden odgovor: Od svojih prednikov.

Pač se trudita država in dežela, da tudi o tem oziru storita po mogočnosti svojo dolžnost, ali v primeri z velikansko nalogo, ki jo imata v tem pogledu storiti, zgodi se ta akcija vsled tega prepočasno, ker ljudstvo ne more čakati, da bi obrodile sedaj delujoče moči na tem polju — sad. Sila jih goni od hiše, to silo je treba ustaviti, in to se doseže s tem, da se s podvojeno hitrostjo in močjo popravi in naredi to, kar se je dosedaj opuščalo, kar so druge srečnejše kronovine pred nami že storile.

Koliko hitreje bi se zamogla izvršiti vsaka akcija, ki ima namen povzdigniti kmetovalčev stan, ako bi n. p. mecen, recimo sl. kranjska hranilnica priskočila na pomoč z znano svojo darežljivostjo. Na Gorenjskem potrebujemo prekoristno kmetijsko šolo v zvezi s potovalnim poukom. Če se upošteva, da kreiranje in vzdrževanje take šole mnogo stane in da se tu zopet le deželo na pomoč kliče, je pač umevno da ona ne more vsestransko tako finančno nastopati kakor druge premožnejše kronovine in pri teh so bili prav dostikrat privatni dobrotniki, ki so uresničenje takih koristnih naprav materialno podpirali. Koliko stroškov bi se v tej zadevi odvzelo deželi, se lahko razvidi iz tega: Ako bi n. pr. sl. kranjska hranilnica kupila uzorno posestvo in ga izročila za vzgledno šolsko gospodarenje, pridržujoč si čisti gospodarski uspeh, imela bi v posestvu varno naložen majhen rezervni fond, kateri bi jej donasal vsako leto ne le obresti, ampak ona bi imela lepo zavest, da je nekaj zelo koristnega in potrebnega storila za povzdigo kmetijstva in kmetovalčevega stanu v deželi. Marsikaterega svojega delznika bi zamogla opozoriti, naj se ravna po gospodarsku na kmetijski šoli, ako se hoče iznebiti svojih hipotek. Da pa je to imenovanemu zavodu lahko storiti, pové najjasnejše svota, katero je ta zavod od svojega začetka do dandanes v obče koristne namere daroval, namreč v okrogli številki: 5 milijonov kron. (Dalje prih.)

Loterijske številke.

Line	56	49	62	88	74
Trst	12	73	3	67	35

Dunajska berza.

Skupni državni dolg v notah	98:50
Skupni državni dolg v srebru	98:05
Avstrijska zlata renta	117:95
Avstrijska kronska renta 4%	96:35
Ogerska zlata renta 4%	117:80
Ogerska kronska renta 4%	92:95
Avstro-ogerske bančne delnice	16:73
Kreditne delnice	689:50
London vista	240:40
Nem. drž. bankovci za 100 mark	117:47 1/2
20 mark	23:52
20 frankov	19:09
Italijanske lire	90:60
C. kr. cekini	11:32

Knjiga „Naši narodni greh“ se dobiva v „Narodni tiskarni“ v Gorici in pri knjigotržcu g. Likarju. V nobeni slovenski hiši ne bi smela manjkati ta knjiga, iz katere se moramo učiti, kako živeti res slovenski in kako se ogibati narodnih grehov. Baš sedanje volitve po obmejnih slovenskih pokrajinah so zopet pokazale, kako potrebni smo še narodnega pouka. Zato, Slovenci, ne izogibajte se tej prekoristni knjigi in naročite si jo! Cena knjigi je 50 vinarjev po pošti 5 vin. več.

Naznanilo!

P. n. občinstvu se naznanja, da sta prevzela trgovino z vinom pok. Iv. Dekleva v Via Municipio št. 1 in 5 in Passaggio Edling št. 4 gosp. Al. Fogar kot lastnik in njegov namestnik gosp. Ant. Cigoj, ter se priporočata za obilna naročila iz mesta in dežele, zagotavljajoč točno postrežbo. — V zalogi se dobi izvrstna črna istrska in furlanska ter bela briska in vipavska vina po najnižji ceni.

Al. Fogar.

Anton Fon,

klobučar n gostličar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji klični

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzore.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju

pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vezana v platno 2 kroni, ozioroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florijanu v Kranju.

Proti malokrvnosti Železnato vino

Lekarnarja G. Piccoli v Ljubljani, dvorn. založnika Nj. Svetosti papeža, po analizi gosp. profesorja Fresenius v Wiesbaden-u

ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklamah nezasižno sloveča china-železnata vina, katere često nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino.

Vsled tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled bolezni oslabilih osebah, kakor tudi še posebno pri bledih, slabotnih in bolehalih otrocih.

Dobiva se v steklenicah po pol litra v Gorici pri g. lekarnarju Gironcoli. — Zunanje naročbe proti povzetju. III

Traverse, Portland in Roman cement, cevi za stranišča, okove in vse potrebščine za stavbe

priporoča po tekmovalnih cenah

tvrdka

Konjedic & Zajec

Gorica.

Josip Valentinčič,

pekovski mojster

v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča

večao sveži kruh navadni in najfinejši,

vsake vrstno pecivo za godove in druge razne „pograjene“, prav okusne kolače za birmo in poroke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. ggorajaki v mestu in na deželi.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici, Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, mlo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk

sv. Cirila in Metoda.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Zavod za slikanje na steklu

Edvard Stuhl,

Gradec, Ungergasse št. 3.

izdeluje

slikana okna za cerkve in hiše v raznih slogih.

Podpisani si šteje v prijetno dolžnost, s tem firmo za slikana okna g. Edv. Stuhl iz Gradca v vsakem oziru priporočiti. V tukajšnji novi cerkvi je imenovani gosp. Stuhl priskrbel vsa barvana okna v splošno zadovoljnost in zelo po primerni ceni.

Kuracijski urad v Št. Andrežu pri Gorici dne 19. decembra 1900.

Jos. Kosovel, kurat.

Videlo in potrdilo!

Občinsko županstvo Št. Andrež,

dne 19. decembra 1900.

Andr. Lutman, župan.

Takih priznanj imam prečistiti duhovščini na razpolago še dokaj. Ujudno se priporočam

Ed. Stuhl.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jake n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

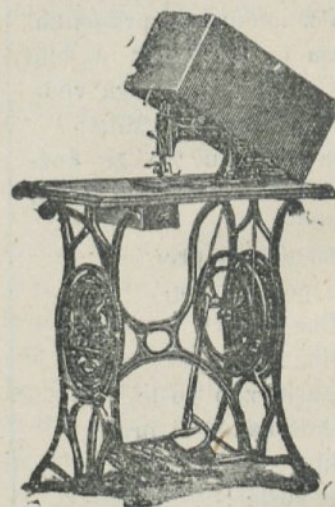
Z odličnim spostovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici, Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

v Gorici

Ozka ulica št. 1. — Via Stretta št. 1.

Priporoča iz lastne zaloge izvrstne in trpežne škropilnice proti peronospori,

(prenovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. — Škropilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji škropilca.

Cena je zelo nizka.

Sprejemlje v popravo in v prenovljenje škropilnice raznih sistemov in postreže v popolno zadovoljnost stranke.

Priporoča tudi stroje za žveplanje sodov iz cinkanega železa, pripravo za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan), mehove za žveplanje grozdja raznih sistemov, cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice. — Sprejema vsa v kleparsko obrt spadajoča dela, postavlja strelovođe itd. itd.

